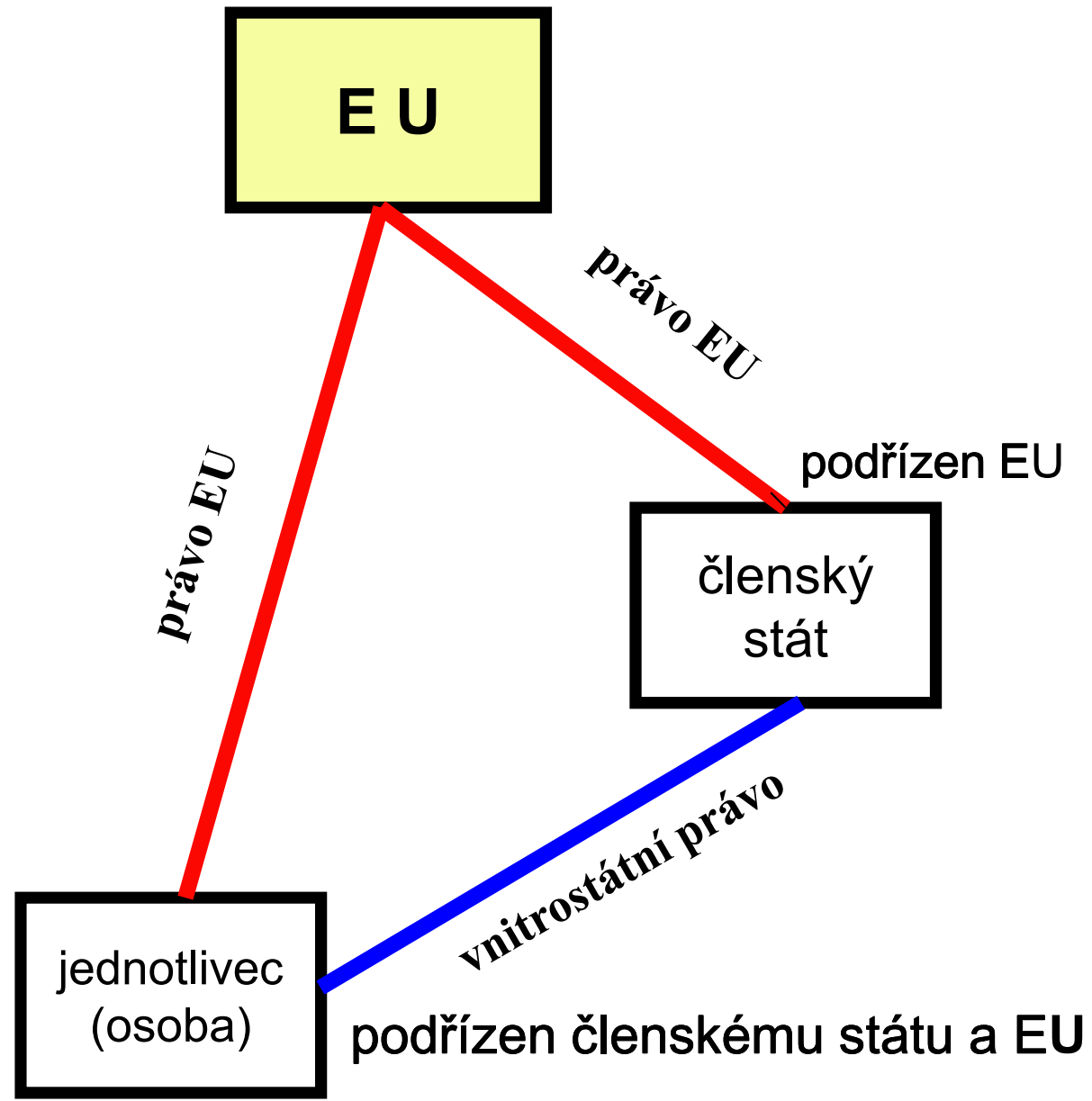

PRAMENY PRÁVA EVROPSKÉ UNIE

MU – 301
2024

Primární právo EU – zřizovací smlouvy (připomenutí)

1. **Pařížská smlouva** (o zřízení **ESUO**) (podeps. 1951/v platnost 1952),
- 2.-3. **Římské smlouvy** (o zřízení **EHS a Euratomu**) (1957/1958)
(dnes místo EHS - **SMLOUVA O FUNGOVÁNÍ EU**, EURATOM zachován)
4. Úmluva o společných orgánech (Slučovací smlouva) (1965/1967),
5. **Jednotný evropský akt** (1986/1987),
6. **Maastrichtská smlouva o Evropské unii** (1992/1993), dnes **SMLOUVA O EU**
7. **Amsterodamská smlouva** (1997/1999),
8. **Smlouva z Nice** (2000/2003),
9. Smlouva o **ústavě pro Evropu** (Ústava EU) - podeps. 2004, nevstoupila v platnost,
10. **Lisabonská smlouva** (2007/2009).

+ **smlouvy rozpočtové a smlouvy o přístupu nových členů**

[Spojené království Velké Británie a Severního Irska vystoupilo k 31. lednu 2020](#)

Současný stav smluv primárního práva

I. Smlouvy základní, trvale platné, ve znění revizí:

1. *Smlouva o fungování EU (býv. Smlouva o založení EHS/ES)*
2. *Smlouva o EU (Maastrichtská)*
- (3. Smlouva o EURATOMu)

II. Smlouvy revizní, jejichž funkce končí zapracováním jejich obsahu do smluv základních:

= všechny ostatní (*Slučovací smlouva, Jednotný evropský akt, Amsterodamská, Niceská, Lisabonská*)

(*na tyto smlouvy se již dnes neodvoláváme, jsou zapracovány do smluv základních, mají dnes již jen historický význam*)

III. Všechny přístupové smlouvy a smlouva o vystoupení GB

Prameny práva EU

- **primární právo:**

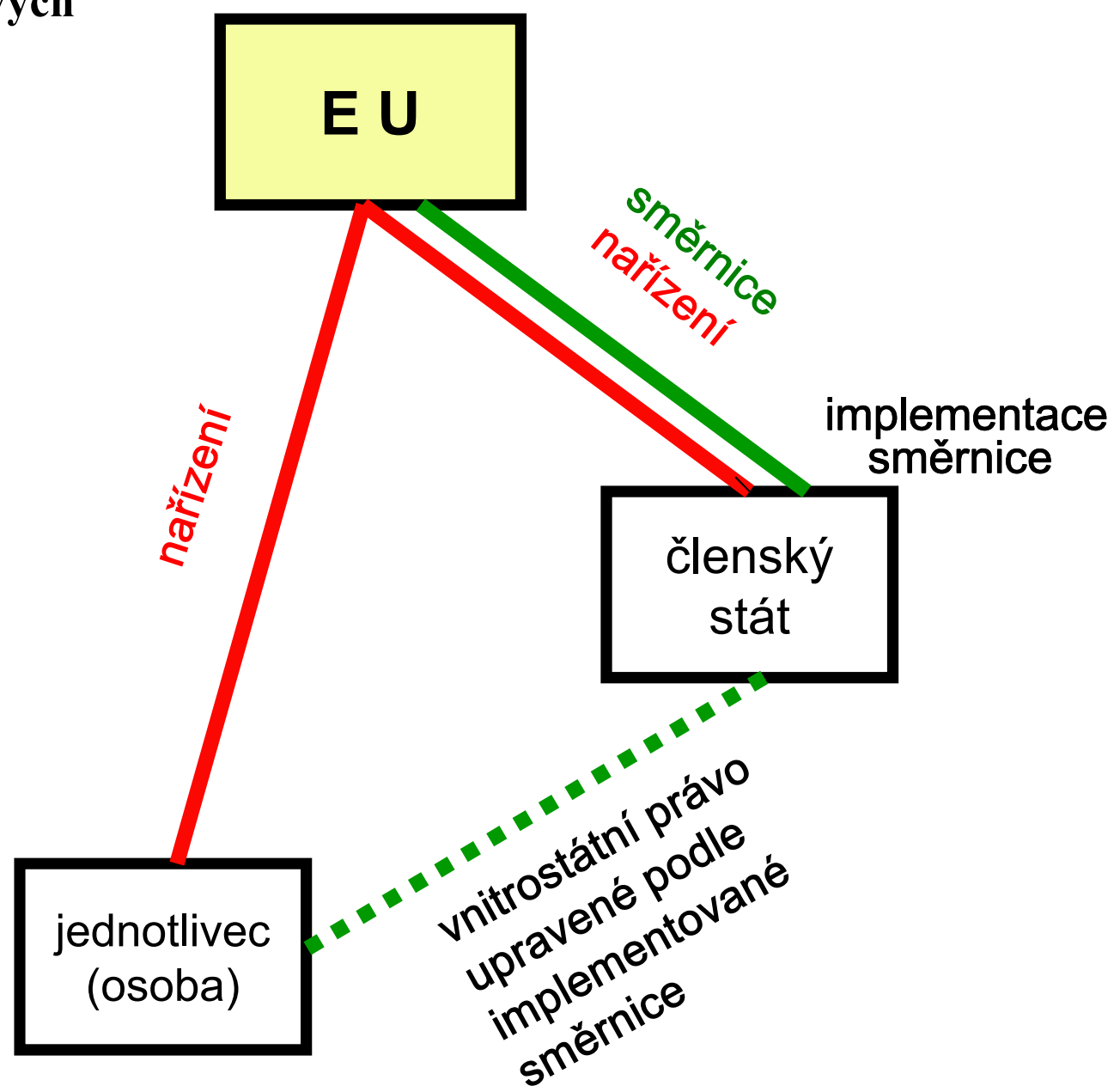
- **zřizovací smlouvy** (mezinárodní smlouvy mezi členskými státy) - SEU, SFEU, Euratom + Listina základních práv EU = ***základ právní úpravy EU***

- **sekundární právo – legislativní akty:**

- nařízení
- směrnice
- rozhodnutí

+ **nelegislativní akty Komise** (*analogie našich vyhlášek*)

prameny sekundárního práva v jednotlivých vztazích

Sekundární právo:

1. nařízení: nahrazuje nebo doplňuje naše zákony

- **Základní charakteristika nařízení:**
- = „unijní zákon“ platný stejně v celé EU
- je přijímáno zpravidla tam, kde je **nezbytná jednotná úprava v celé EU** z těchto důvodů:
- předmětem úpravy jsou právní vztahy na úrovni unijní - proto nemohou být upraveny vnitrostátně (zejména oblasti s výlučnou pravomocí EU, ale i další - např. sociální zabezpečení migrujících osob),
- unifikace vnitrostátních úprav cestou jejich nahrazení nařízením (zjevná unifikace).
- *(výjimka: GDPR – velmi specifické)*

Sekundární právo 2:

směrnice: ponecháváme si naše zákony, ale jejich obsah je předurčen směrnicí, tedy Unií

- **Základní charakteristika směrnice**
- *používá se zpravidla tam, kde pravomoc EU ponechává právní úpravu dané oblasti vnitrostátnímu právu – sdílená pravomoc*
- *je nástrojem pro ovlivnění obsahu vnitrostátního práva ve směru unijních zásad:*
 - *sbližování (harmonizace) obsahu vnitrostátních pravidel, někdy téměř (skrytá) unifikace,*
 - *vytváření minimálního (evropského) standardu vnitrostátní úpravy*

Ukázka směrnice (ochrana spotřebitele)

Připomínáme: směrnice je určena členskými státem, ne jednotlivcům

Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a konkurentů existovaly přiměřené a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání nepřiměřených podmínek ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.

Členské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou v oblasti působnosti této směrnice, aby zajistily nejvyšší stupeň ochrany spotřebitele. *(MINIMÁLNÍ STANDARD HARMONIZACE)*

Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí nejpozději do 31. prosince 1994. Neprodleně o nich uvědomí Komisi. (TRANSPOZIČNÍ LHŮTA)

Tato opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení.

Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice (Komise to kontroluje).

Směrnice – provedení do vnitrostátního práva

(provádí vláda a Parlament)

- **transpozice** (= přenos obsahu směrnice do zákona)
- **implementace** (= transpozice + vydání nezbytných návazných předpisů, zajištění dobré aplikovatelnosti zákona)

Transpozice směrnice

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU ze dne **3. dubna 2014** o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se výroby ... a prodeje tabákových ... výrobků
- Text s významem pro EHP
- *Článek 29 - Provedení*
 - 1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do **20. května 2016**. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.
- ***TRANSPOZIČNÍ LHŮTA JE ZDE NĚCO PŘES DVA ROKY (obvyklé)***
- 3. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.
- *Článek 32 - Vstup v platnost*
 - Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie* (**duben 2014**).

Následky *netranspozice* směrnice členským státem řádně a včas

- řízení před Komisí (+ před Soudním dvorem) (bylo porušeno právo!)

Shrnutí – metody právní úpravy v EU

- 2 metody úpravy:

1 - *samostatná **přímá** unijní úprava (primární právo, **nařízení**) – paralelně s vnitrostátním právem*

2 - *určování obsahu vnitrostátní úpravy (**směrnice**)*

tj. ***nepřímá*** – napřed směrnice a pak podle ní zákon

Legislativní postupy v EU

- **řádný** = Rada **spolurozhoduje** s Evropským parlamentem (EP), Rada přitom rozhoduje **kvalifikovanou většinou**
- **zvláštní** = popsány ve Smlouvě o fungování EU (zpravidla Rada rozhoduje **jednomyslně** a EP je jen **konzultován**)

Řádný legislativní postup (spolurozhoduje EP a Rada)

- KOMISE předloží **návrh** EP a RADĚ
- **změna návrhu** Komise: RADA
jednomyslně
 - začíná EP: svůj postoj předloží Radě
 - Rada schválí - **přijato**
 - Rada neschválí – postoj Rady zpět do EP
 - další vzájemná jednání, až dojde k souladnému postoji = přijato
 - nedojde-li k souladnému postoji = nepřijato

Nelegislativní právní akty

- = **terciární právo** přijímané samotnou Komisí
- *jejich počet mnohonásobně převyšuje počet legislativních aktů sekundárního práva*
- **1. v přenesené (delegované) pravomoci** (tj. na základě zmocnění)
- označení „**v přenesené pravomoci**“.
- **2. k provedení (implementaci) aktů sekundárního práva** (označení „**prováděcí**“).

(analogie v ČR: prováděcí vládní nařízení k zákoníku práce)

Přednost práva EU před národním právem

- přenos pravomocí => **nadstátní charakter EU**
- **Důsledky: 1. Nadstátní povaha práva EU**
2. Jeho přednost (nadřazenost) zaručuje jeho smysl - nemůže být eliminováno členskými státy. Důsledek: zásada přednosti neuvedená ve Smlouvách, ale vyvozená Soudním dvorem EU
- **ZÁKONODÁRNÉ ANI JINÉ AKTY ČLENSKÝCH STÁTŮ NEMOHOU ZPOCHYBNIT ZÁVAZKY PŘEVZATÉ SMLOUVAMI EU => přednost práva EU, jinak by nemělo smysl**
- **prohl. č. 17 k Smlouvám (Prohlášení o přednosti práva):**
- **V souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora EU mají Smlouvy a právo přijímané Unií na základě Smluv přednost před právem členských států, za podmínek stanovených touto judikaturou.**